

## Toplumsal Bellek ve Linç Kültürü

İçeriği Yazan: [Ceren YALDIZ](#) [1] Zaman: Salı, 01/07/2008 - 06:00

**Yazar:** Ceren YALDIZ

Çocuk zihninde yer eden, derin iz bırakan ne varsa aradan yıllar da geçse nafile... Unutuluşun kolay ülkesinde yaşasak da öyle şeyler var ki konuşmaya, hatırlamaya, hazmetmeye yürek gerek. Yazmaya kalem tutmaz, konuşmaya dil tutmaz, yüreğin ezilir, bükülür kıvrılır kalırsın.

Benim de çocuk zihnimde kalan yarım yamalak sahneler var: Pir Sultanı anmaya giden çocuklarını, Sivas'a yolcu eden komşularımın hüznü, gururlu silüetleri; haberleri izlerken derin derin ağlayan annem ve onun elinden tutarak Dikmen sırtlarındaki dev kalabalıkla yaptığımız uzun, yaralı bir yürüyüş. Herkes bir ölüm sessizliğindeydi, yanaklarındaki nehirlerle. Anlamaya çalışıyordum; ama o kadar da kolay değildi. Giden komşu çocukları bir daha dönmedi o yoldan; ömrünün 12'sinde, 16'sında... Zamanla anladım, anladıkça da utandım insan oluşumdan; ama unutmadım, unutmayı da yeğlemem.

Bu sahnelerin hiçbirisi aklımdan çıkmadı, ama insanlığımdan utandığım son olay da olmadı, olamadı. Nice canlara kıyıldı farklı oldukları, düşündükleri, sorguladıkları için. Unutuldu, onların failleri bulunamadı, zaman aşımına uğradı yitirilen hayatlar.

Gericiliğin pompaladığı tahammülsüzlük kültürü, aslında kendi içinde farklı olanı yok etmeyi meşru kılıyor. Yani sana benzemeyeni, yok et; herkes senin gibi olsun. Bir linç et, yağmala kültürüdür gidiyor. Farklı düşünce sistematiği, farklı mezhepler, farklı kültürler alaşağı edilmek, lime lime edilmek isteniyor. Oysaki politikleşmek, sorgulamak, düşünmek gerek, anlamlı bir hayat sürmek için. Osmanlı Devleti'nden bu yana zaman zaman kesintiye uğramış olsa da çok kültürlü, çok etnikli bir coğrafyada yaşadık. Dili, dini hayat biçimi farklı olan insanlar aynı memleketin türküsünü söylediler, hep bir ağızdan.

Sivas Katliamı'nı tam da böyle bir çerçevede tartışmak gerek. Düşünen, üreten ve en önemlisi kendi kültürünü dayatmacı olmayan bir biçimde yaşamaya, yaşatmaya çalışan insanlara kıyıldı. Yakılmak istenen bedenlerin içindeki düşüncelerdi, aydınlıktı. Kapitalizmin dayatmacılığında yitirildiler.

Kapitalizm gerek ekonomik hâkimiyet, gerek kendini yeniden üretmek konusunda bir kriz yaşadığında; toplumsal hayatta da bir geriye dönüşe, diktetoryalara ve toplumsal krizlere yol açar. Kaçınılmaz olan kapitalist sisteme uyum konusunda uzun bir mesafe kat etmiş olan Türkiye'de de benzer tablolar görmemiz kaçınılmaz. Siyasi temsil krizinin ya da başka krizlerin olduğu dönemlere bakarsak; tam da gericiliğin, katliamların ve faşizmin yükseldiği, toplumsal tahammülsüzlüğün arttığı süreçlerle yüz yüze geliriz. Maraş Katliamı da, Sivas Katliamı da bu süreçlerin armağanıdır.

Son olarak eklemek istediğim; bu linç kültürünün ortasında en acı olanın insanın kendisine, insaniyetine yabancılaşması. İnsanları sevmek için genetik kopyamız olmasına gerek yok, anlamak için dinlemek, tahammül etmek gerek. Anlamasak bile saygı göstermek, incitmemek, çok kültürlülüğü zenginlik olarak bilmek gerek. Tarihimizden ders almalıyız, bir daha bu utancı ve türevlerini yaşamamak için.

Toplumsal belleklerimizden silinmemesi, tekerrürünün yaşanmaması ve insanlara kimlik, kültür kavramlaştırması yapmaksızın anlayabilmemiz dileğiyle, 2 Temmuz 1993 yılında yobazlarca vahşice yakılan 33 yazar, gazeteci, şair, rejisör, felsefeci ve birçok meslekten memleketimin aydın yüzlerinin değerli hatırası önünde eğiliyorum.

[iletisim@politikadergisi.com](mailto:iletisim@politikadergisi.com)

## Yorumlar

- [Toplumsal](#) [2]

**Kaynak URL (05/05/2024 - 08:56 tarihinde yazdırıldı):**

<http://www.politikadergisi.com/makale/toplumsal-bellek-ve-linc-kulturu>

**Bağlantılar:**

[1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/ceren-yaldiz>

[2] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>